

Povzeto po
različnih gradivih¹

Guru modernega slovenskega alpinizma

Slovo alpinističnega velikana

¹ Povzeto po svetovnem spletu in gradivu, ki so ga za Strokovni svet Republike Slovenije za šport pripravili Silvo Karo, Borut Peršolja, Janez Skok, Miha Lamprecht, Marko Prezeli, Andrej Štremfelj in Urban Golob.

Šestega oktobra 2017 se je Francu Knezu (v alpinističnih krogih znanega pod imenom Franček) v njegovem domačem plezališču iztekla življenjska pot. Bil je eden osrednjih akterjev zlate dobe slovenskega alpinizma v osemdesetih in devetdesetih letih. Slovel je kot drzen plezalec visokih sten in ima za seboj neverjetno statistiko vzponov.

V severni steni Triglava ima Franček Knez
kar 44 prvenstvenih smeri, ki bodo trajno
vtisnjene v obličje triglavske stene.
Foto: Matevž Lavrič

Franček Knez v Eigerju
Foto: Danilo Tič

Franček Knez je v svetu modernega vrhunškega alpinizma veljal za enega od znanilcev hitrega alpskega sloga plezanja in alpinističnega vizionarja, ki je svoje športne motive iskal v ekstremno težkih smereh doma in po svetu. Bil je eden od treh članov naveze (skupaj s Silvom Karom in pokojnim Janezom Jegličem - Johanom), ki se jo je prijelo ime trije mušketirji, in ki so v svet svetovnega alpinizma ponesli jasno sporočilo o izjemnih slovenskih alpinistih. Trije mušketirji so – med drugim – v pičlih dveh dneh v Julijskih Alpah skupaj preplezali osupljivih 19 prvenstvenih smeri. Njegov opus magnum je omogočil, da se je v knjigi *Alpski bojevniki* kanadske avtorice Bernadette McDonald slovenska gorniška tradicija smelo, če ne celo najbolj iskreno, postavila ob bok velikih, celo legendarnih alpinističnih zgodb.

Franček Knez
Foto: Danilo Tič

Franč Knez je bil rojen v Celju leta 1955. Izšolal se je za avtoelektrikarja, po težki poškodbi hrbtenice pa je opravljal delo varnostnika v Pivovarni Laško. Bil je poročen, oče hčerke Anje. Živel je v Lahomnem pri Laškem. O sebi je zapisal: *"Življenje nam je dano in je največ, kar imamo. V njem so sončni in senčni dnevi in tudi rolnijo viharji, včasih nas stisnejo, da smo le sam sebi tujec. Pa kljub vsemu korajža velja, sreča spremlja hrabre."*

Alpinistično pot je začel kot član alpinističnega oddelka Planinskega društva Celje - Matica, kasneje pa je z vzponi nadaljeval v alpinističnem oddelku Planinskega društva Slovenska Bistrica. Franček Knez je plezal od leta 1973, prvo smer je preplezal 28. aprila 1973 z Andrejem Palirjem. Od takrat je poletel in pozimi, s prijatelji in pogosto tudi sam opravil več kot 7000 plezalnih vzponov, od tega več kot 1000 prvenstvenih, kar je edinstven dosežek in zelo verjetno svetovni rekord.

V domačih Alpah je preplezal prvenstvene smeri v vseh pomembnih ostenjih, samo v severni steni Triglava jih ima kar 44, in bodo trajno vtisnjene na obličje triglavske stene. Edini je opravil prvenstvene vzpone v stenah treh zadnjih problemov Alp (severna stena Matterhorna, Grandes Jorasses in Eiger) in tudi v vseh pomembnih stenah Dolomitov. Opravil je številne solo vzpone, v "steni smrti" – severni steni Eigerja – pa je dolgo časa imel hitrostni rekord. Tudi za znamenito smer, ki nosi ime Walterja Bonattija, je v steni Druja porabil le pičli dve uri, Krušičevo smer v severni steni Špika je sam preplezal v nočnem dostopu do Škrlatice ...

Franček Knez je veljal med alpinisti za nosilca moderne miselnosti in pristopa k alpinizmu, zlasti glede pomena treniranja in športnega odnosa do gora in ljudi v gorah. Silvo Karo je zanj večkrat dejal: "Franček Knez je guru modernega slovenskega alpinizma." Ker svojih dejanj nikoli ni obešal na veliki medijski zvon, je v slovenski širši javnosti nemara manj znan, v strokovni javnosti tako doma kot na tujem pa uživa velik ugled in spoštovanje. Ena najuglednejših revij *Alpinist* ga je pred leti v jubilejni izdaji izpostavila kot izjemnega solo plezalca in pomembnega avtorja prvenstvenih smeri v severni steni Eigerja.

Smeri, ki so označene kot njegove prvenstvene, se tudi v današnjem času plezalci lotevajo s strahospoštovanjem, saj med alpinisti velja nepisano pravilo, da se k vzponom, ki jih je ocenil Knez, doda vsaj eno težavnostno stopnjo več. Franček Knez je bil alpinist, ki je bil rojen s poslanstvom raziskovanja nekoristnega sveta. Z izvirnim pristopom in dolgoletnim sistematičnim trdim delom je pripomogel k dvigu alpinizma do ekstremne ravni. Franček Knez je o (svojem) alpinizmu napisal: *"Alpinizem je samotna pot skozi divje doline, do ožarjenih vrhov duše. Kdor je kdaj stopil na tanek oster skalni raz, ki loči tu od onkraj, je užrl velikost življenja ... Vsak ima prijatelja, pa četudi je to kamen, gora. Življenje sem posvetil njej, ki ima kamnit obraz, ki reže megle minljivosti."*

Aprila leta 1999 je pri treningu in ne po svoji krivdi padel z višine osmih metrov in si pri tem hujše poškodovao hrbtenico (kompresivni zlom tretjega ledvenega vretenca). Potreben je bil operativni poseg in dolgotrajno zdravljenje.

Leta 2008 je pri slovenski založbi Sanje izdal svojo knjigo *Ožarjeni kamen*, ki je bila med gorniki zelo toplotno sprejeta. V njej se Knez kaže v drugačni luči, kot ga alpinisti sicer poznajo. V njej spoznamo Frančka, ki je poleg izdatnega treninga in popolnega športnega predavanja alpinizmu (ne smemo pozabiti, da je bil kljub neverjetnemu številu vzponov in njihovi kakovosti vseskozi redno zaposlen, a ne v športnih enotah policije ali Slovenske vojske ...), našel tudi veliko časa za opazovanje narave, ljudi in za poglobljeno razmišljanje. Na sebi lasten način je v knjižnem prvencu razgrnil svojstveno lirično in nadčasno meditacijo o gorah, smislu tega početja, hkrati pa je ta knjiga tudi poklon plezalcem in Frančkovemu času. ●

Knez v svojem
plezališču pri Laškem
Foto: Franci Horvat

